

Utdrag ur

OTHEM KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2009

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Othem kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad. Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av metall	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av sten	Antikvarie Rebecka Svensson
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Rebecka Svensson

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.

Inventering av inventarierna i Othem kyrka 1996-2000 utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Othem kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal. Restaureringsteknik AB.

Program för utvändiga reparationsarbeten på Othem kyrka, upprättat 1992, 1993 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Program för utvändiga reparationsarbeten på Othem kyrka, upprättat 2004 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Byggnadshyttan på Gotland 2005-2006, årsskrift, 2007.

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.

Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

Sveriges Kyrkor, Gotland band II, 1935.

Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.

Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
s. 1100-tal	Dopfont av Sigraf.	GK
t. 1200tal?	Första stenkyrkan på platsen byggdes (mindre rester återstår, bl.a. långhusets nordportal).	GK
ca 1220	Tornets nedre delar byggdes.	SvK
ca 1250	Långhuset och koret byggdes, muralmålningar (GKM anger omkr. 1240).	GK, GKM
ca 1255	Tornets övre delar byggdes.	SvK
t. 1300-tal	Målningar i triumfbågen.	GK, GKM
1338	Gravsten över kyrkoherden Nicolaus.	GK
t. 1400-tal	Målningar i koret.	GK, GKM
1440	Kyrkklocka.	SvK
1693	Altaruppsats av sandsten signerad av Abraham Beck. Målningarna i kyrkorummet kalkades över.	GK, GKS GK
1730-tal	Predikstol.	GK
1740-tal	Bänkinredning.	GK
1769	Kor- och långhustaken täcktes med tegel och tornet reparerades.	SvK
1772	Nummertavla.	SvK
1774	Läktare.	GK
1776	Läktaren målades av J. N. Weller.	GK, GKS
1700-tal	Strävpelaren i långhusets SV hörn uppfördes.	RT
1854	Orgel av A. V. Lindgren, Stockholm – 10 stämmor.	GK, ISO
1882	Restaurering efter förslag av G. Ernst Clason: Sakristian byggdes (RT anger att sakristian redan fanns vid denna tidpunkt), fönstren ändares (enl. BH försågs med fönstren med blyglas, arkitekterna Isak Gustaf och Johan Fredrik Åbom).	SvK, RT, BH
1908	Kyrkan brandskadades svårt vid ett blixtnedslag: Tornhuven, tornets träbjälklag, samt taken över kor, långhus och sakristia förstördes helt. Sakristian blev utbränd och putsen i valven i kyrkorummet flagnade. Kyrkklockan göts om av Johan A. Beckman.	SvK, RT, GKR
1909	Kyrkan rustades upp efter branden: Taken täcktes med falar, valvens ovansidor täcktes med kalkbruk. En värmekamin installerades.	SvK, RT ATA, GF

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
	Målningarna i koret togs fram och konserverades av Wilh. Pettersson.	GK, SvK, GKM
1924	Ny orgel byggd av M. J. & H. Lindegren, Göteborg – 11 stämmor.	ISO, ATA
1935	Putslagning och omkalkning utvändigt.	RT
1939	Förslag till utvändig restaurering av Erik Fant.	RT
1951	El-belysning och elvärme.	ATA
1952	Invändig restaurering efter förslag av arkitekt Erik Fant. Muralmålningarna konserverades. Bänkar i tornet. Dopfunten flyttades till koret.	GKM, GK, ATA
1950-tal	Träskulptur av Bertil Nyström föreställande Madonnan med barnet.	GK
1960	Bårhus efter ritningar av Olle Karth.	GF
1967	Restaurering efter förslag av Restaureringsteknik AB, Stockholm: Nya faltak över kor och långhus, hängrännor och stuprör. Avvattning av tornhuven, nytt vattendäck i tornet. Brandmurar på vindarna. Förstärktes gördelbåge och valv i långhuset. Fasaderna putsades om. Nya kolonnetter i ljudgluggarna. Trampstenar framför S tornportalen.	ATA, GF
1982	Nytt triumfkrucifix av Bertil Nyström.	GF
	El-ringning i kyrkklockan installerad.	GKR
1983	Väggar och valv i koret, långhuset och tornrummet rengjordes och vitkalkades.	GF
	Orgel av A. Mårtensson Orgelfabrik, AB Lund.	ISO
1993	Utvändig restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby, entreprenör Gotlandsbyggen AB: Takbräder byttes i mindre omfattning. All puts på tornet höggs ned, kor, långhus och sakristia putsades. Strävpelarens nedre delar (gjutna) hålen med vit färg, cementblandad. Natursten fogades. Åskskyddet kompletterades. Fönstren sågs över bl.a. tätades och målades. Plåtavtäckningen på fönsterbänkarna justerades. Nya landgångar och inspektionsbryggor på vindarna. Stigluckan reparerades. Högtalare och hörslina.	GF
o. 1995	Påfylldes kyrkogårdsgångarna med grus och vissa partier belades med sten.	GF
o. 1997	Trappsteg av trä framför huvudportalen.	GF
1999	Stenkultur i Stockholm AB i Stockholm AB konserverade 3 gravhällar.	GF
2000-01	Inre restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby:	GF

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
2000-01	Värmesystemet byttes. Belysningen kompletterades. Sakristian restaurerades, trägolvet byttes. Ny sockel som med taklisten målades. Taket målades. Dörren till den f.d. takluckan revs och en enkel bokhylla utfördes i nischen. Altarskranket konserverades (det hade sedan 1950-talet varit inklätt mellan två spånskivor, den främre revs och den bakre behölls som stöd för radiatorernas fästande) och bekännelsepallen rekonstruerades och konserverades (Marja-Liisa Alm, Byggnadshyttan). Altarpodiet revs.	
2002	Textilkonsulenterna inom företaget Lotine anordnade bättre förvaring för kyrkas textilier samt ombesörjde att de textilier som behövde rengjordes alt. konserverades.	GF
2006	Tornets S och V fasader putsades av Byggnadshyttan efter anvisningar av doktorand Kristin Balksten.	GF

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
BH	Byggnadshyttan på Gotland 2005-2006, årsskrift, 2007.
GF	Gotlands fornsals arkiv
GK	Lagerlöf, E., och Svahnström, G., Gotlands kyrkor. En vägledning, 1991.
GKM	Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	Rohr, I., Gotlands Kyrkklockor och Ringningsseder, 1985.
GKS	Svahnström, G., och Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
ISO	Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989: II, Linköping och Visby stift, 1990.
Inskr.	inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
Muntl.	Muntlig uppgift från församlingen.
o.	omkring
RT	Restaureringsteknik AB
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum
Strelow	Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland bd II, 1935.
t.	tidigt.